

Lig šiol Lietuvoje pripažintas išsilavinimas ir prestižinis diplomas buvo ypač vertinami. Tačiau šiandienei darbo rinkai, verslo aplinkai **vis svarbiau tampa asmens žinios**, gebėjimai ir praktiniai įgūdžiai, kurie gali būti įgyjami ne vien švietimo sistemoje.

■ **Sistema:** sklandžiai veikianti kvalifikacijų sandara leis išsiaiškinti, kokio kvalifikacijų lygio specialistų trūksta.

„Shutterstock“ nuotr.

Lietuvos kvalifikacijų sandara: darnios švietimo sistemos link

Eglė Starkauskaitė

Gerokai aktyviau ir dažniau po Europą keliaujantiems lietuviams tapo aktualu toliau mokytis kitose šalyse ir pritaikyti savo profesinius sugebėjimus. Tačiau ar vienodai gimtojoje ir kitose šalyse suvokiama mediko, mokytojo, vairuotojo, dizainerio kvalifikacija? Ar vienas yra šių kvalifikacijų lygis?

Kvalifikacija – tai tam tikros srities žmogaus sugebėjimus ir žinias apibūdinantis terminas. Kiekvienoje šalyje jos skirstomos į tam tikrus lygius, jiems apibūdinti rengiamos kvalifikacijų sandaros. Įvairiose šalyse šios sandaros yra skirtingos. Sukūrus Europos kvalifikacijų sandarą (EKS), žengiami žingsniai susikalbėjimo tarp jų link.

Kvalifikacijų lygmenys

Lietuvoje nacionalinė kvalifikacijų sandara pradėta kurti 2005 m., pirmasis jos projektas pristatytas 2007-aisiais. 2010 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino šiandien galiojančią Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) aprašą.

LTKS buvo kuriama atsižvelgiant į iki tol susiformavusią Lietuvos švietimo sistemos sandarą: buvo siekiama, kad ji apimtų visas švietimo sistemos grandis ir kad bendrai būtų aprašytos visų

lygių kvalifikacijos. Visose Lietuvos švietimo grandyse teikiamos kvalifikacijos buvo suskirstytos į aštuonis lygius, juos apibūdinant veiklos, kurią bus pasirengęs atlikti kvalifikaciją įgijęs asmuo, sudėtingumu, savarankiškumu ir kintamumu.

„Kuriant LTKS buvo stengiama si sujungti visas švietimo grandis į nuoseklią sistemą, buvo pabandyta surasti bendrus principus, kaip visiems suprantamai apibūdinti kvalifikacijų lygius. LTKS įdiegimas turėtų pagerinti švietimo grandžių darną, patobulinti sąsajas tarp jų“, – pasakojo Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro darbuotojas Vincentas Dienys, atstovaujantis Lietuvai EKS patarėjų grupėje.

Nacionalinės kvalifikacijų sandaros tikslas – remti mokymąsi visą gyvenimą, kad būtų patenkinti visuomenės ir įmonių išsilavinimo, profesinio tobulėjimo bei socialinės gerovės poreikiai. Todėl kuriant LTKS dalyvavo LR švietimo ir mokslo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų, verslo sektoriaus, įvairių švietimo institucijų atstovai.

Nauda

LTKS įteisinga galimybė asmeniui visų lygių kvalifikacijas įgyti mokantis neformaliai arba savarankiškai ir iš profesinės veiklos patirties.

„Vienas iš LTKS reikalavimų – kad visos mokymo programos turi būti grindžiamos mokymosi rezultatais – sukuria būdų kvalifikacijoms įgyti įvairovę. Kadangi mokymosi programose pateikta, kokių mokymosi rezultatų turi būti siekiama, žmogus turi galimybę pats įvertinti, kokiai veiklai bus pasirengęs baigęs tam tikrą mokymąsi,“ – teigė V.Dienys.

LTKS jau taikoma praktikoje. „Kvalifikacijų sandara jau daro įtaką, jos įdiegimo procesai vyksta visose ugdymo grandyse. Profesinio mokymo įstaigos jau anksčiau grindė savo programas mokymosi rezultatais, o LTKS įgyvendinimas paskatino daugiau dėmesio tam skirti ir kitų grandžių mokymosi įstaigas – atsižvelgdami į sandaros reikalavimus, bendrojo ugdymo įstaigos ir universitetai atnaujina savo mokymosi turinį“, – sakė V.Dienys.

Sukurta ir pradėta įgyvendinti sklandžiai veikianti kvalifikacijų sandara turėtų tapti praktine švietimo sistemos ir darbo rinkos poreikių jungtimi, pavyzdžiui, nusprendžiant, kokio kvalifikacijų lygio specialistų trūksta, ir atitinkamai paskirstant švietimo sistemai skirtą finansavimą.

Kalbant apie LTKS naudą verslui, ji gali tapti vienu iš efektyvių įrankių formuojant įmonių žmo-

giškųjų išteklių politiką. Aiškiai apibrėžtos kvalifikacijos padės patiemis įvertinti tam tikrų kvalifikacijų lygių darbuotojų poreikį, nustatyti būtinus skirtinguose padaliniuose dirbančių asmenų įgūdžius, taip pat taps pagalbine priemone formuojant darbo užmokesčio politiką, lavinant praktinius sugebėjimus.

Mokymasis ir darbas ES šalyse

2008 m. Europos Parlamentas ir ES Taryba patvirtino „Rekomendaciją dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros kūrimo“, kurioje valstybėms narėms rekomenduojama susieti savo nacionalines kvalifikacijų sistemas su EKS, skaidriai nurodant, kurį EKS lygį atitinka jų kvalifikacijų lygiai. Tai – pagrindinis kvalifikacijų sandarų susiejimo tikslas – sudaryti galimybę EKS panaudoti kaip atskaitos tašką, lyginant ir pripažįstant skirtingose ES šalyse teikiamas kvalifikacijas. LTKS ir EKS susiejimas buvo pradėtas 2010 m., jo rezultatai aptarti EKS patarėjų grupėje 2011 m. gruodį. Šiandien su EKS savo kvalifikacijų sandaras yra susiejusios 13 ES valstybių narių, todėl jau turime galimybę nustatyti Lietuvo-

je įgytos kvalifikacijos lygį 12 ES šalių. Dauguma kitų ES valstybių susiejimą planuoja baigti iki 2012 m. pabaigos.

LTKS susiejimas su EKS bus naudingas įvairioms socialinėms grupėms. Mokiniais ir studentams bus lengviau orientuotis, nutarus tęsti mokslus užsienyje. Darbuotojams bus lengviau susiorientuoti užsienio valstybių darbo rinkose ir pristatyti savo kvalifikaciją būsimiems darbdaviams. Lietuvai bus lengviau suprasti iš kitų šalių atvykstančių darbuotojų kvalifikacijas ir organizuoti savo darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą.

Gegužę Vilniuje vykusioje konferencijoje buvo pristatyta LTKS susiejimo su EKS nacionalinė ataskaita. „LTKS ir EKS susiejimas yra nesibaigiantis procesas. Gegužę pristatytoje ataskaitoje aptariama dabartinė situacija, tačiau įsibėgėjantis sandaros įgyvendinimas turės įtakos visai kvalifikacijų sistemai. Todėl numatyta susiejimo ataskaitą pakoreguoti jau 2013 m., atsižvelgiant į įvykusius pokyčius“, – sakė V.Dienys.

Daugiau informacijos – www.kpmc.lt.

